

Bedrijfstakpensioenfondsen: zeg maar nee, deel twee

Midden in de hittegolf van afgelopen zomer schreven wij over dubbele aansluiting bij bedrijfstakpensioenfondsen.¹ Daarbij gingen we vooral in op overlap in verplichtstellingen. Verder signaleerden we dat een dubbele aansluiting ook vaak voortkomt uit een verschil in uitleg van de werkingssfeer, zonder dat van overlap sprake hoeft te zijn. Daarop gaat dit tweede deel dieper in.

■ VEEL DISCUSSIE OVER WERKINGSSFEER

Over de werkingssfeer van bedrijfstakpensioenfondsen bestaat in de praktijk veel discussie, zowel in als buiten rechte. De beoordeling of de werkzaamheden van een onderneming onder de verplichtstelling van een bedrijfstakpensioenfonds vallen, gebeurt in eerste instantie feitelijk door de werkgever, dan wel door het bedrijfstakpensioenfonds. Een eventueel geschil hierover kan aan de burgerlijke rechter worden voorgelegd. Discussie over de toepasselijkheid van de werkingssfeer kan verschillende oorzaken hebben. Aan de hand van drie rechterlijke uitspraken uit 2018 benoemen we hieronder een aantal actuele oorzaken.

Cateraar valt niet onder VLEP

Op 4 december 2018 bekrachtigde Hof Den Haag de uitspraak van de Haagse kantonrechter dat de onderneming Food Connect niet valt onder de werkingssfeer van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees (VLEP).² Food Connect is een onderneming die zich hoofdzakelijk bezighoudt met het bereiden, samenstellen en leveren van maaltijden aan particulieren en (cliënten van) (zorg)instellingen.

Aanvankelijk had Food Connect een eigen collectieve pensioenregeling bij een pensioenverzekeraar. Vervolgens sloot ze zich aan bij Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering (PH&C). Eerder waren bedenkingen ingebracht tegen de verplichtstellingen die overlap van de werkingssfeer zouden veroorzaken. Volgens de minister bleek echter niet van een objectief bepaalbare en onweerlegbare overlapping. Het kwam dus aan op uitleg van de tekst van de verplichtstel-

lingsbesluiten.³ Aan die uitleg diende tevens het algemeen taalgebruik te pas te komen, omdat niet alle begrippen nader waren omschreven. Dit gold voor zowel de verplichtstelling van VLEP als die van PH&C. Ten overvloede voegde het hof eraan toe dat uitgangspunt van de wetgever is dat cao-partijen de werkingssferen van verplichtstellingen duidelijk afbakenen en overlap voorkomen. Als desondanks discussie ontstaat over de vraag onder welk bedrijfstakpensioenfonds een onderneming valt, mag van de betrokken fondsen redelijkerwijs worden verwacht dat ze dit geschil gezamenlijk op korte termijn en in goed overleg onderling oplossen, zo nodig door een verduidelijking van de verplichtstellingen. Als uit dat overleg volgt dat de onderneming bij het verkeerde pensioen-

- 1 Hoekstra en Zuiderman, Bedrijfstakpensioenfondsen: zeg maar nee, dan krijg je er twee?, Pensioen Magazine 8/9, 2018.
- 2 Kantonrechter Den Haag 11 september 2017, nr. 5711567 RL EXPL 17-3999; Hof Den Haag 4 december 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:3330.
- 3 De maatstaf hiervoor is de inmiddels welbekende CAO-uitlegnorm, die primair plaatsvindt op basis van de letterlijke tekst van het verplichtstellingsbesluit en mede rekening houdt met de aannemelijkheid van de rechtsgevolgen; zie ook ons eerdere artikel.

Volgens de minister bleek niet van een objectief bepaalbare en onweerlegbare overlapping. Het kwam dus aan op uitleg van de tekst van de verplichtstellingsbesluiten

Corine Hoekstra en Tim Zuiderman

Mr. C.A. Hoekstra en mr. T.J. Zuiderman zijn beiden pensioenrechtadvocaat bij Blom Veugelers Zuiderman Advocaten

fonds is aangesloten, ligt het in de rede dat beide fondsen samen zorgen voor een soepele overgang, aldus het hof. De belangen van de onderneming en haar werknemers dienen zo veel mogelijk te worden ontzien, aangezien eventuele onduidelijkheden in werkingssferen van verplichtstellingen hen niet vallen te verwijten. In deze overweging van het hof kunnen wij ons goed vinden.

Bakkerij Bart is geen bakker?

Ook Hof Arnhem-Leeuwarden moest zich in 2018 buigen over verplichtstelling en werkingssfeer. Concreet lag de vraag voor of de franchisenemers van de Bakkerij Bart formule behoorden bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (Bpf Bakkersbedrijf) of bij PH&C.⁴ Aanleiding hiervoor ligt in de feitelijke werkzaamheden van het bedrijf. Naast het inkopen, afbakken en verkopen van brood (het bakkersbedrijf), behaalt Bakkerij Bart een groot deel van de omzet uit het maken en verkopen van belegde broodjes en warme en koude dranken (lunchroomactiviteiten). Bakkerij Bart stelt in de procedure dat de omzet uit de lunchroomactiviteiten ruim meer dan de helft van de totale omzet bedraagt. Daarmee zou verplichte deelname aan Bpf Bakkersbedrijf van de baan zijn.

Bakkerij Bart gaat er echter aan voorbij dat de broodjes die belegd worden verkocht, ook los worden verkocht. Het hof geeft het bedrijf daarom de bewijsopdracht onomstotelijk te bewijzen dat steeds meer dan 50% van de omzet is verkregen met niet-bakkersartikelen. Daarbij dient het rekening te houden met de omzet die wordt behaald uit de bakkersproducten – de broodjes zonder het beleg – binnen de lunchroomactiviteiten. Anders gezegd, al het brood wijst in de richting van Bpf Bakkersbedrijf en al het overige (het

Bakkerij Bart moet van het hof onomstotelijk bewijzen dat steeds meer dan 50% van de omzet is verkregen met niet-bakkersartikelen

beleg en de dranken) wijst naar PH&C. Bakkerij Bart maakt berekeningen en legt deze over. Bij tussenarrest van 18 september 2018 oordeelt het hof echter dat het toch net even anders moet, omdat moet worden gerekend met de verkoopprijzen van de losse broodjes en Bakkerij Bart een andere toerekensystematiek had gehanteerd.⁵ Het huiswerk moet dus opnieuw worden gedaan; op de kopijdatum van dit artikel loopt de zaak nog steeds.

Website exploitant waarop je accommodaties zoekt en boekt is toch Reisbranche

Hotel Booker B.V. en Bungalow Booker B.V. (samen: Booker) exploiteren onlineplatforms waarop consumenten hotelkamers en bungalows kunnen zoeken en boeken. Op 9 mei 2018 oordeelt de Utrechtse kantonrechter dat beide ondernemingen onder de werkingssfeer van het verplichtstellingsbesluit van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Reisbranche (Bpf Reisbranche) vallen.⁶ Kernvraag in het geschil is of sprake is van bemiddeling als bedoeld in het verplichtstellingsbesluit. De kantonrechter beantwoordt deze vraag bevestigend. Daarmee valt Booker onder de verplichtstelling van Bpf Reisbranche. Overigens is dit precies tegenovergesteld aan de conclusie die de Amsterdamse kantonrechter eind 2016 trok ten aanzien van de verplichte deelname aan Bpf Reisbranche door Booking.com.⁷ Volgens die kantonrechter bemiddelde Booking.com niet, zodat een verplichting tot deelname aan Bpf Reisbranche ontbrak. De belangrijkste feiten in beide zaken zijn vergelijkbaar, ook volgens de annotator van de Booker-zaak. Het verschil in uitkomst lijkt daarom te zijn veroorzaakt doordat de rechters de werkingssfeer verschillend uitleggen.

■ OORZAKEN VAN DE DISCUSSIE

Uit de hierboven beschreven uitspraken is een aantal conclusies te trekken voor wat betreft de oorzaken van de discussie over de werkingssfeer. Hierna benoemen we er drie.

Tekst van verplichtstellingsbesluiten voedt misverstanden

De werkingssfeer is vastgelegd in het verplichtstellingsbesluit van het desbetreffende bedrijfstakpensioenfonds. De tekst van het besluit is de resultante van de onderhandelingen tussen sociale partners in de bedrijfstak. Dat kan tot gevolg hebben dat de omschrijving van de werkingssfeer niet altijd uitblinkt in helderheid of dat bepaalde begrippen niet nader worden omschreven, zoals in de hierboven besproken VLEP-zaak. Bovendien is het vaak schipperen tussen zo concreet mogelijke definities en een zo breed mogelijke omschrijving om ook de randen van de bedrijfstak te bereiken.

Is een hoofdzaakcriterium handig?

Daarnaast ontstaat veelvuldig discussie over de verhouding tussen de verschillende werkzaamheden, zeker als sprake is van een gemengde onderneming, zoals bij Bakkerij Bart. Op welke manier toerekening aan de verschillende activiteiten moet plaatsvinden, is vaak feitelijk een heel gepuzzel. Tegelijkertijd kan de aanwezigheid van een hoofdzaakcriterium wel verhelderd werken bij het vaststellen of een onderneming – in haar geheel – tot een bedrijfstakpensioenfonds moet toetreden. Een aantal bedrijfstakpensioenfonds werkt niet met een hoofdzaakcriterium in de verplichtstelling. Als in dat geval aan de werkingssfeer wordt voldaan, rijst de vraag of alle werknemers van die onderneming dienen toe te treden, of slechts de werknemers die de activiteiten in

de verplichtstelling verrichten. De meningen over het antwoord op deze vraag lopen verder uiteen op het moment dat slechts enkele werknemers de desbetreffende activiteiten verrichten. Bedrijfstakpensioenfondsen gaan hier in de praktijk verschillend mee om. In onze praktijk komen wij zowel pensioenfondsen tegen die in deze situatie een volledige aansluiting claimen, als pensioenfondsen die zich op het standpunt stellen dat alleen de werknemers die daadwerkelijk de activiteiten in de verplichtstelling verrichten hoeven deel te nemen. Dit alles maakt het voor werkgevers en werknemers niet transparanter.

De arbeidsmarkt beweegt en ontplooit nieuwe initiatieven

In de derde plaats verandert de arbeidsmarkt en worden nieuwe initiatieven door ondernemingen bedacht. Dat komt onder meer door nieuwe technologieën en het nog steeds toenemende gebruik van internet. Naast de hierboven besproken Reisbranchezaak, lanceerde Albert Heijn bijvoorbeeld op 12 december 2018 een persbericht waaruit blijkt dat de keten een andere invulling aan haar supermarkten wil geven.⁸ Dierenvoeding en schoonmaakmiddelen moeten plaatsmaken voor eethoeken, meer verse producten en servicepunten voor thuisbezorging. Nu is AH bij een ondernemingspensioenfonds aangesloten, maar voor andere supermarktketens zou dit een accentverschuiving van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Levensmiddelenbedrijf naar PH&C of wellicht Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Vervoer betekenen.

Ook kan het verduurzamen van de samenleving een rol spelen. Er zijn inmiddels verschillende initiatieven gaande die insecten als meelwormen en sprinkhanen kweken, als voedsel ter vervanging van (ander) vlees. Valt een sprinkhanenkwekerij onder VLEP of onder het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Landbouw of zou er helemaal geen verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds aan de orde zijn?

■ KAN HET NIET WAT EENVOUDIGER?

De hiervoor behandelde uitspraken vormen slechts een kleine greep uit de beschikbare jurisprudentie in 2018 over werkingsfeergeschillen. Zoals gezegd is een belangrijke reden voor het ontstaan van geschillen gelegen in de tekst van de verplichtstelling zelf. Dit roept de vraag op of het niet eenvoudiger kan. Een lastig dilemma daarbij is de afweging tussen het zo concreet mogelijk definiëren van de werkingsfeer ten opzichte van een juist zo breed mogelijke omschrijving, om ook de randen van de bedrijfstak te bereiken. Beide varianten kennen voor- en nadelen, zoals we hierna aan de hand van praktijkvoorbeelden illustreren.

Ruime omschrijving werkingsfeer

Een voorbeeld van een ruime omschrijving van de werkingsfeer kan worden gevonden in de verplichtstelling van Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW).⁹ Verplicht tot aansluiting bij PFZW is de werkgever in

Een belangrijke reden voor het ontstaan van geschillen is gelegen in de tekst van de verplichtstelling zelf. Dit roept de vraag op of het niet eenvoudiger kan

de intramurale en/of extramurale zorg. Het betreft onder meer de rechtspersoon die 'zorg of hulp verleent in de vorm van begeleiding'. De term 'begeleiding' wordt niet nader toegelicht. Daarnaast geldt geen hoofdzakelijkheids criterium. De term begeleiding kan in het algemeen taalgebruik op meerdere manieren worden uitgelegd. In combinatie met het ontbreken van een hoofdzakelijkheids criterium, kan dat in de praktijk tot discussie leiden over de werkingssfeer. Des te meer nu in de verplichtstelling van PFZW de term begeleiding ook wordt gebruikt in de omschrijving van onder meer werkgevers in het welzijnswerk voor ouderen.

Mede door het ontbreken van een hoofdzakelijkheids criterium kan een letterlijke uitleg van de verplichtstelling ertoe leiden dat het pensioenfonds zich op het standpunt stelt dat werkgevers die slechts in zeer beperkte mate hulp in de vorm van begeleiding verlenen, toch als werkgever in de intra- en/of extramurale zorg kunnen worden aangemerkt. De werkgever kan zich daarentegen mogelijk op het standpunt stellen dat er sprake is van begeleiding in de zin van welzijnswerk en niet in de zin van zorg. Ook welzijnswerk valt onder de verplichtstelling van PFZW, zodat op het eerste gezicht de uitkomst hetzelfde zou zijn, te weten aansluiting bij PFZW. Voor de welzijns categorie geldt echter wel een hoofdzakelijkheids criterium: de rechtspersoon die voor meer dan 50% van de inkomsten maatschappelijke zorg of hulp verleent. Als 'begeleiding' dus wordt uitgelegd als zijnde begeleiding in de zin van welzijnswerk, zal het pensioenfonds moeten aantonen dat het genoemde 50%-criterium wordt bereikt.

Doordat de term begeleiding niet nader is gedefinieerd, kan hierdoor voor derden onduidelijkheid ontstaan over de vraag wanneer sprake is van begeleiding

4 Hof Arnhem-Leeuwarden 5 juni 2018, ECLI:NL:GARL:2018:5130.

5 Hof Arnhem-Leeuwarden 18 september 2018, ECLI:NL:GARL:2018:8311.

6 Rechtbank Midden-Nederland 9 mei 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:2044.

7 Rechtbank Amsterdam 30 december 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:9040.

8 Zie <https://nos.nl/artikel/2263136-albert-heijn-wil-winkels-uitbreiden-met-keukens-en-eethoeken.html>.

9 Bekendmaking wijziging van de verplichtstelling tot deelneming in het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn, Staatscourant, Jaargang 2018, nr. 50680.

in de zin van zorg en wanneer van begeleiding in de zin van welzijn, en welke gevolgen dat heeft voor de bedrijfsvoering.

Gedetailleerde omschrijving werkingssfeer

Tot 16 februari 2017 was de Groothandel in Tabak en tabaksproducten in de verplichtstelling van Groothandel in levensmiddelen (Bpf GIL, thans BPF Foodservice) gedefinieerd als ‘de onderneming die zich bezighoudt met het kopen en/of verkopen van tabak en/of tabaksproducten (ongeacht de verpakkingvorm)’.¹⁰ Valt de groothandel in elektronische sigaretten nu wel of niet onder deze omschrijving? Strikt genomen niet, er komt geen tabak te pas aan een elektronische sigaret. In 2017 is dan ook een wijziging van de verplichtstelling van Bpf GIL doorgevoerd, waarmee deze nieuwe ‘rookwaar’ alsnog onder de verplichtstelling is gebracht.¹¹

Door de verplichtstelling gedetailleerd te omschrijven ontstaat het risico dat afwijkende of nieuwe vergelijkbare producten niet onder de werkingssfeer vallen. Dit terwijl het in het voorbeeld van de elektronische sigaret door de wijziging van de verplichtstelling in 2017 duidelijk is geworden dat dit wel de bedoeling van sociale partners was.

Cao-norm

De bedoeling van sociale partners bij de totstandkoming van de verplichtstelling is echter niet relevant, als deze niet volgt uit de tekst van de verplichtstelling zelf of de toelichting daarop. De verplichtstelling moet immers worden uitgelegd volgens de cao-norm. Kort gezegd betekent dit dat bij de uitleg van de verplichtstelling de bewoording daarvan, gelezen in het licht van de gehele tekst van die overeenkomst, in beginsel van doorslaggevend betekenis is. Elders in de verplichtstelling gehanteerde formuleringen en eventuele schriftelijke toelichtingen worden betrokken bij de uitleg. Ratio is de bescherming van derden die niet bij de totstandkoming van de overeenkomst betrokken zijn geweest. Voor hen is immers niet kenbaar wat toentertijd de bedoeling van partijen is geweest.

■ DILEMMA

Voorgaande uitleg conform de cao-norm brengt een dilemma met zich mee. Een tot in detail uitgewerkte omschrijving van de werkingssfeer kan bij een uitleg conform de cao-norm de duidelijkheid ten goede komen. Uit de letterlijke bewoording van de verplichtstelling volgt ondubbelzinnig dat aansluiting

Door de verplichtstelling gedetailleerd te omschrijven ontstaat het risico dat afwijkende of nieuwe vergelijkbare producten niet onder de werkingssfeer vallen

is vereist als het product/materiaal of de activiteit in de opsomming is genoemd. Een kanttekening is wel dat moet worden gewaakt voor de valkuil dat de verplichtstelling verzandt in een brei aan opgesomde materialen en/of activiteiten. Tweede kanttekening is dat hierdoor het risico ontstaat dat nieuwe initiatieven niet in de opsomming worden genoemd. Op grond van een uitleg conform cao-norm vallen deze nieuwe initiatieven niet onder de werkingssfeer, terwijl deze er naar hun aard redelijkerwijs wel onder zouden moeten vallen; vergelijk het voorbeeld van de elektronische sigaret. Uiteraard kan dit middels een wijziging van de verplichtstelling worden hersteld, maar zo'n wijziging heeft geen terugwerkende kracht.

Een alternatief is een meer algemeen geformuleerde verplichtstelling. Door te volstaan met een meer algemene omschrijving van de activiteiten kan worden voorkomen dat nieuwe vergelijkbare producten en activiteiten niet onder de verplichtstelling vallen – bijvoorbeeld: de omschrijving ‘rookwaren’ in plaats van ‘tabaksproducten’. Zoals gezegd kan hiermee ook de grens van de verplichtstelling worden opgezocht; een te algemene omschrijving kan de werkingssfeer zo ruim maken dat overlap ontstaat met andere verplichtstellingen. Zie de hiervoor besproken term ‘begeleiding’ in de verplichtstelling van PFZW, alsook het vraagstuk van de cateraar VLEP/PH&C.

■ UITDAGING VOOR SOCIALE PARTNERS!

De praktijk is gebaat bij een duidelijke omschrijving van de werkingssfeer. Niet alleen biedt dit de noodzakelijke kaders voor niet-georganiseerde werkgevers en werknemers, ook de uitvoerders zijn hierbij gebaat, teneinde geschillen en kostbare procedures over de werkingssfeer zo veel mogelijk te voorkomen.

Zoals gezegd kunnen discussies ontstaan doordat de verplichtstelling te gedetailleerd is omschreven, of juist te ruim, omdat de tekst een hiaat bevat,¹² of omdat er geen hoofdzakelijkheids criterium geldt. Aan sociale partners de uitdaging om de ‘eigen’ verplichtstelling(en) kritisch tegen het licht te houden en te beoordelen of het eenvoudiger kan. We geven een aantal handvatten.

Bevat de verplichtstelling geen hoofdzakelijkheids criterium?

In beginsel kan dat. De praktijk is echter gediend bij enige inkadering, rekening houdend met het feit dat menige onderneming meer dan één activiteit kent (gemengde ondernemingen). Is het inderdaad beoogd door sociale partners dat alle werknemers in een gemengde onderneming moeten aansluiten bij een pensioenfonds van een bepaalde branche, terwijl het zwaartepunt van de activiteiten van de onderneming elders ligt? Mogelijk hebben sociale partners in het verleden een hoofdzakelijkheids criterium niet nodig geacht, omdat gemengde ondernemingen van oudsher niet voorkwamen in de branche. Door ontwikkelen in de markt kan dat echter veranderen, zodat

ook gemengde ondernemingen de desbetreffende markt betreden. Zonder hoofdzakelijkheids criterium is de kans dan groot dat een ander bedrijfstakpensioenfonds tevens verplicht om alle werknemers aan te sluiten, met een dubbele aansluiting als gevolg. Een aantal opties uit de praktijk om dit te voorkomen:

- de verplichtstelling omschrijft duidelijk dat deze alleen geldt voor de werknemers die zich daadwerkelijk bezighouden met de in de verplichtstelling genoemde activiteiten;
- de verplichtstelling maakt duidelijk dat deze alleen geldt voor de afzonderlijke afdeling van de onderneming waar de genoemde activiteiten plaatsvinden, c.q. alleen voor de werknemers die deze werkzaamheden verrichten;
- de verplichtstelling bevat een regeling voor het geval er overlap is met een ander verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds.

Bevat de verplichtstelling een brei aan mogelijke producten en/of activiteiten?

Clusteren van bepaalde groepen kan de leesbaarheid vergroten. Ter illustratie: waarom de omschrijving ‘heren- en jongensbovenkleding’, gevolgd door ‘dames-, meisjes- en kinderbovenkleding’ niet simpelweg samenvatten als ‘bovenkleding’, eventueel met de toevoeging ‘voor volwassenen en kinderen’?¹³

Bevat de verplichtstelling een limitatieve opsomming van materialen en/of activiteiten?

Zoals gezegd brengt dit het risico met zich mee dat nieuwe producten en initiatieven niet onder de werkingssfeer vallen. Een alternatief kan zijn om duidelijk te omschrijven dat de opsomming niet limitatief is. Ter illustratie: met eerdergenoemde wijziging van de verplichtstelling heeft Bpf Foodservice in 2017 de werkingssfeer verduidelijkt door op een aantal punten ‘en/of overige (...)’ toe te voegen aan de productgroepen. De kritische vraag die dan resteert, is welke toegevoegde waarde een uitgebreide opsomming van werkzaamheden of producten heeft, als deze schijnbaar alleen is bedoeld als niet-uitputtende lijst met voorbeelden.

Is de verplichtstelling algemeen omschreven?

Door de verplichtstelling algemeen te omschrijven, wordt het risico verkleind dat nieuwe initiatieven niet onder de verplichtstelling vallen. De verplichtstelling wordt hierdoor feitelijk toekomstbestendiger. Wel zien wij in de praktijk dat een te algemene omschrijving het risico met zich meebrengt dat de verplichtstelling op verschillende manieren kan worden uitgelegd. Met als gevolg discussies met werkgevers of niet aangemelde werknemers, of overlap met de werkingssfeer van een andere verplichtstelling. De vraag die in dit kader relevant is, is of het voordeel van een algemene omschrijving – het bereiken van de randen van de verplichtstelling en toekomstbestendigheid – opweegt tegen deze nadelen.

■ CONCLUSIE

Het mag duidelijk zijn dat het waterdicht omschrijven van de werkingssfeer geen eenvoudige opgave is en wellicht ook onmogelijk. Gezien de verschillen in de diverse branches kan er niet eenvoudig een uniforme oplossing worden gegeven die voor elke verplichtstelling kan worden toegepast. Desondanks is de praktijk gediend bij een zo nauwkeurig mogelijk geformuleerde verplichtstelling, zonder dat deze verzandt in een brij aan opgesomde materialen en producten. In veel gevallen is er zeker winst te behalen

Wat is de toegevoegde waarde van een uitgebreide opsomming, als deze schijnbaar alleen is bedoeld als niet-uitputtende lijst met voorbeelden?

als de bestaande verplichtstelling kritisch tegen het licht wordt gehouden, waarbij de omschrijving aan de hand van de hiervoor genoemde handvatten zowel inhoudelijk als juridisch wordt getoetst.

Uitdaging daarbij is dat sociale partners tevens zullen moeten anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen. Niet alleen de arbeidsmarkt verandert, met steeds meer flexibel inzetbaar personeel, ook digitalisering heeft impact op de verplichtstelling, zoals hiervoor omschreven voor de reisbranche. Ook in andere branches zien we dat diensten en producten steeds vaker via digitale platforms hun bestemming vinden; denk aan Uber. Dit vergt niet alleen kennis van de branche zoals die nu is, maar ook inzicht in de alternatieven die op grond van de huidige stand van de techniek in de nabije toekomst naar verwachting kunnen ontstaan. Als sociale partners hier onvoldoende in slagen, zal het bedrijfstakpensioenfonds steeds vaker achter de feiten aanlopen, met als gevolg ongewenste discussies over de werkingssfeer en afname van het draagvlak voor de verplichtstelling. ●

10 Bekendmaking wijziging van de verplichtstelling tot deelneming in de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de groothandel in levensmiddelen, Staatscourant, Jaargang 2009, nr. 20160.

11 Besluit tot wijziging en gedeeltelijke intrekking van de verplichtstelling tot deelneming in het bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Levensmiddelen, Staatscourant, Jaargang 2017, nr. 9472.

12 Hof Den Bosch, 7 november 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:4788.

13 Verplichtstelling Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel, Staatscourant 2017, nr. 70732, 6 december 2017.